

Możliwość nadania uchwale przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego mocy zasady prawnej P 1/24

12.8.2026 - Anna Wołoszczak | Trybunał Konstytucyjny

13 sierpnia 2026 r. o godz. 11:00 Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne Sądu Najwyższego dotyczące możliwości nadania uchwale przez skład 7 sędziów Sądu Najwyższego mocy zasady prawnej.

Pytanie prawne: czy art. 87 § 1 zdanie 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym jest zgodny z art. 8, art. 87 ust. 1, art. 91 ust. 1 i 2, art. 178 ust 1, art. 183 ust. 1 oraz art. 190 ust. 1 Konstytucji RP.

Sąd Najwyższy (dalej: sąd pytający) wskazuje, że istotą problemu konstytucyjnego jest ustalenie, czy uchwała podjęta w trybie art. 87 § 1 zdanie 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym może pozostawać skuteczna jako zawierająca treści normatywne nie tylko w sprawie indywidualnej, w związku z którą została podjęta, lecz także w innych sprawach i w konsekwencji co najmniej pośrednio również wobec innych adresatów i beneficjentów obrotu prawnego, w tym postępowań sądowych zarówno przed Sądem Najwyższym, jak i pośrednio również przed sądami powszechnymi.

Zgodnie z art. 87 § 1 zdanie pierwsze ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, uchwały pełnego składu Sądu Najwyższego, składu połączonych izb oraz składu całej izby, z chwilą ich podjęcia uzyskują moc zasad prawnych. Podejmowane są na podstawie art. 86 § 1 ustawy o SN na wniosek m.in. Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, jeżeli w orzecznictwie sądów powszechnych, sądów wojskowych lub Sądu Najwyższego ujawnią się rozbieżności w wykładni przepisów prawa będących podstawą ich orzekania (art. 83 § 1 ustawy o SN). Zasady prawne wiążą wszystkie składy orzekające Sądu Najwyższego i wykazują cechy aktów generalnych i abstrakcyjnych. Ich zakres obowiązywania nie jest bowiem ograniczony do konkretnej sprawy określonej podmiotowo i przedmiotowo. Nie konsumują się również po jednorazowym zastosowaniu.

W ocenie sądu pytającego nadanie uchwale Sądu Najwyższego mocy zasady prawnej przez skład 7 sędziów powoduje, że Sąd ten wiążąc stanowiskiem wyrażonym w uchwale wszystkie inne składy SN wkracza w sposób niedopuszczalny w sferę kompetencyjną zastrzeżoną organom prawodawczym.

Sąd pytający wskazuje, że uchwały Sądu Najwyższego, w tym te o mocy zasad prawnych (uchwały abstrakcyjne), nie mają mocy powszechnie obowiązującej w sensie deklaratywnym i formalnego źródła kompetencyjnego w samej Konstytucji ani tym bardziej w ujęciu konstytucyjnym nie stanowią źródeł prawa powszechnie obowiązującego. To wynika wprost z zamkniętego katalogu podmiotów, które kompetencję taką w zakresie swojego działania mają na mocy art. 87 Konstytucji RP. Uchwały Sądu Najwyższego nie są więc podejmowane w procedurze prawodawczej i w tym znaczeniu nie stanowią źródeł prawa. Uznanie, iż uchwały takie wkraczają w sferę prawodawczą w zakresie stanowienia norm prawa powszechnie obowiązującego z uwagi na zasadę zamkniętego katalogu źródeł takiego prawa i kompetencji organów do wydawania takich aktów powoduje, iż art. 87 § 1 zdanie 2 ustawy o Sądzie Najwyższym należy uznać za sprzeczny z przepisami Konstytucji RP statuującymi powyższe zasady w zakresie stanowienia prawa powszechnie obowiązującego, a zatem przede wszystkim jej art. 87.

W ocenie sądu pytającego kompetencje przypisywane Sądowi Najwyższemu w kwestionowanym przepisie pozostają w sprzeczności z zamkniętym katalogiem podmiotów mających kompetencje

prawodawcze (co do stanowienia prawa powszechnie obowiązującego) oraz z wynikającą z niego kompetencją kształtowania norm prawa powszechnie obowiązującego. Są one sprzeczne ze wskazanymi w pytaniu prawnym przepisami Konstytucji RP, a także pozostawać będą w sprzeczności z będącą ich źródłem zasadą trójpodziału władz (art. 10 ust. 2 Konstytucji RP).

Sąd pytający wskazuje, że bezwzględność związania nie daje nawet literalnie pola do odmowy podporządkowania się uchwale o mocy zasady prawnej wówczas, gdy pozostaje ona wprost sprzeczna z normami konstytucyjnymi, co z kolei prowadzi do wniosku o sprzeczności kwestionowanego rozwiązania ustawy z art. 8 ust. 1 i 2 Konstytucji RP.

W ocenie sądu pytającego kwestionowany przepis ustawy o Sądzie Najwyższym budzi również istotne wątpliwości co do jego zgodności z art. 91 ust. 1 i 2 Konstytucji RP. Przyznaje bowiem Sądowi Najwyższemu w nieograniczonym zakresie kompetencje wykładnicze, a w istocie kreacyjne w sferze stanowienia norm prawnych, wkraczające bezpośrednio w kompetencje zastrzeżone dla innych organów - Trybunału Konstytucyjnego oraz trybunałów międzynarodowych - na mocy ratyfikowanych wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych.

Sąd pytający ponadto wskazuje, że Sąd Najwyższy na mocy Konstytucji ma w szczególności sprawować nadzór judykacyjny nad sądami powszechnymi. Nie jest natomiast jego kompetencją nadzór tego rodzaju nad orzecznictwem samego Sądu Najwyższego. Jakkolwiek jednolitość orzecznicza SN powinna być uznana za istotną wartość sprzyjającą porządkowaniu prawa w sferze jego stosowania i unikaniu rozbieżności także w orzecznictwie sądów powszechnych, to jednak nie może być to dokonywane w taki sposób, aby jeden skład siedmioosobowy kreował normę wiążącą wszystkie inne składy Sądu.

Skład orzekający Trybunału Konstytucyjnego: prezes TK Bogdan Świączkowski - przewodniczący, sędzia TK Justyn Piskorski - sprawozdawca, sędzia TK Stanisław Piotrowicz, wiceprezes TK Bartłomiej Sochański, sędzia TK Jarosław Wyrembak.

<https://trybunal.gov.pl/postepowanie-i-orzeczenia/komunikaty-prasowe/komunikaty-przed/art/mozliwosc-nadania-uchwale-przez-sklad-7-sedziow-sadu-najwyzszego-mocy-zasady-prawnej-4>